

Aneks 2. Leksykon

Wykaz niektórych skrótów i terminów medycznych używanych w kardiologii dziecięcej

Skróty

MAPCA (*Major aorto-pulmonary collateral arteries*) – nieprawidłowe połączenia systemowo-płucne (krążenie oboczne „kolateralne”)

Ao (*Aorta*) – aorta

AoArch (*Aortic arch*) – łuk aorty

AoAsc (*Ascending aorta*) – aorta wstępująca

AoDesc (*Descending aorta*) – aorta zstępująca

APW (*Aorto-pulmonary window*) – okienko aortalno-płucne

AS (*Aortic stenosis*) – zwężenie zastawki aortalnej

ASD (*Atrial septal defect*) – ubytek przegrody międzyprzedsionkowej

ASD II (*Ostium secundum atrial septal defect*) – ubytek przegrody międzyprzedsionkowej typu otworu wtórnego

ASD-cs (*Coronary sinus atrial septal defect*) – ubytek przegrody międzyprzedsionkowej typu zatoki wieńcowej

ASD-sv inf (*Sinus venosus atrial septal defect inferior*) – ubytek przegrody międzyprzedsionkowej typu zatoki żyłnej – dolny

ASD-sv sup (*Sinus venosus atrial septal defect superior*) – ubytek przegrody międzyprzedsionkowej typu zatoki żyłnej – górny

ASO (*Amplatzer septal acluderal*) – zapinka Amplatza

AVC (*Atrioventricular canal*) – kanał przedsionkowo-komorowy

AV (*Aortic Valve*) – zastawka aorty

AVN (*Atrioventricular node*) – węzeł przedsionkowo-komorowy
AVSD (*Atrioventricular septal defect*) – ubytek przegrody przedsionkowo-komorowej
BWG (*Bland-White-Garland syndrome*) – zespół Blanda, White'a i Garlanda
CAVC (*Complete atrioventricular canal*) – całkowity kanał przedsionkowo-komorowy
CCHB (*Complete congenital heart block*) – całkowity wrodzony blok serca
CHD (*Congenital heart disease*) – wrodzona wada serca
CHF (*Congestive heart failure*) – zastoinowa niewydolność serca
CO (*Cardiac output*) – rzut serca – pojemność minutowa
CoA (*Coarctation of the aorta*) – zwężenie cieśni aorty, koarktacja aorty
CPB (*Cardio-pulmonary bypass*) – krążenie pozaustrojowe
cTGA (*cTGV*) (*Congenitally corrected transposition of the great arteries*) – skorygowane przełożenie dużych (wielkich) naczyń
DA (*Ductus arteriosus*) – przewód tętniczy (przewód tętniczy Botalla)
DAA (*Double aortic arch*) – podwójny łuk aorty
DILV (*Double inlet left ventricle*) – dwunapływowa lewa komora
DORV (*Double outlet right ventricle*) – dwuujściowa prawa komora
ECC (*Extracorporeal circulation*) – krążenie pozaustrojowe
ECLS (*Extracorporeal life support*) – pozaustrojowe wspomaganie krążeniowo-oddechowe. Urządzenie zastępujące funkcję płuc i serca jednocześnie
ECMO (*Extracorporeal membrane oxygenation*) – pozaustrojowe utlenowanie krwi
EKG – badanie echokardiograficzne
FO (*Foramen ovale*) – otwór owalny
HCM (*Hypertrophic cardiomyopathy*) – kardiomiopatia przerostowa
HLHS (*Hypoplastic left heart syndrome*) – zespół niedorozwoju lewego serca
HRHS (*Hypoplastic right heart syndrome*) – zespół niedorozwoju prawego serca
IAA (*Interrupted aortic arch*) – przerwanie łuku aorty
IAS (*Interatrial septum*) – przegroda międzyprzedsionkowa
InnA (*Innominate Artery*) – pień ramiennie-główny
INR (*International normalized ratio*) – międzynarodowy znormalizowany współczynnik protombinowy, pozwalający określić poziom krzepliwości krwi
IVC (*Inferior vena cava*) – żyła główna dolna
IVS (*Interventricular septum*) – przegroda międzykomorowa
IZW – infekcyjne zapalenie wsierdzia
KTG – badanie kardiograficzne
LA (*Left atrium*) – lewy przedsionek
LCA (*Left coronary artery*) – lewa tętnica wieńcowa
LCC (*Left common carotid artery*) – lewa tętnica szyjna wspólna
LPA (*Left pulmonary artery*) – lewa tętnica płucna
LPV (*Left pulmonary vein*) – lewa żyła płucna
LSCA (*Left subclavian artery*) – lewa tętnica podobojczykowa

L-TGA (*L Transposition of the great arteries*) – jeden z typów przełożenia dużych naczyń (najczęściej jest to skorygowane przełożenie wielkich pni tętniczych)

LV (*Left ventricle*) — lewa komora

LVOTO (*Left ventricular outflow tract obstruction*) — zwężenie drogi odpływu lewej komory

MI (*Mitral insufficiency*) – niedomykalność zastawki dwudzielnej/mitralnej

MPA (*Main pulmonary artery*) – pień tętnicy płucnej

MR (*Magnetic resonance*) – rezonans magnetyczny

MS (*Mitral stenosis*) – zwężenie zastawki dwudzielnej/mitralnej

MV (*Mitral valve*) – zastawka dwudzielna (mitralna)

MVP (*Mitral valve prolapse*) – wypadanie zastawki dwudzielnej/mitralnej

NMR (*Nuclear magnetic resonance*) – magnetyczny rezonans jądrowy

PA (*Pulmonary atresia*) – atrezja tętnicy płucnej

PA/IVS (*Pulmonary atresia with intact ventricular septum*) – zarośnięcie (atrezja) pnia płucnego z ciągłą przegrodą międzykomorową

PAPVD (*Partial anomalous pulmonary venous drainage*) – częściowy nieprawidłowy spływ żył płucnych

PAVC (*Partial atrioventricular canal*) – częściowy kanał przedsionkowo-komorowy

PDA (*Patent ductus arteriosus*) – przetrwały przewód tętniczy Botalla

PGE1 – prostaglandyna E1

PPH (*Primary pulmonary hypertension*) – pierwotne nadciśnienie płucne

PPHN (*Persistent pulmonary hypertension of the newborn*) – przetrwałe nadciśnienie płucne u noworodków

PS (*Pulmonary stenosis*) – zwężenie zastawki pnia tętnicy płucnej

PV (*Pulmonary valve*) – zastawka tętnicy płucnej

RA (*Right atrium*) – prawy przedsionek

RCA (*Right coronary artery*) – prawa tętnica wieńcowa

RCC (*Right common carotid artery*) – prawa tętnica szyjna wspólna

RDS (*Respiratory distress syndrome*) – zespół zaburzeń oddychania

RPA (*Right pulmonary artery*) – prawa tętnica płucna

RPV (*Right pulmonary vein*) – prawa żyła płucna

RSCA (*Right subclavian artery*) – prawa tętnica podobojczykowa

RTG – badanie rentgenowskie

RV (*Right ventricle*) – prawa komora

RVOTO (*Right ventricular outflow tract obstruction*) – zwężenie drogi odpływu z prawej komory

SAN (*Sinoatrial node*) – węzeł zatokowo-przedsionkowy

SubAS (*Subvalvar aortic stenosis*) – podzastawkowe zwężenie aorty

SupraAS (*Supraaortic stenosis*) – nadzastawkowe zwężenie aorty

SV (*Single ventricle*) – pojedyncza komora

SVC (*Superior vena cava*) – żyła główna dolna

TA (*Tricuspid atresia*) – zarośnięcie (atrezja) zastawki trójdzielnej
TAC (*Truncus arteriosus communis*) – wspólny pień tętnicy
TAPVC (*Total anomalous pulmonary venous connection*) – całkowite nieprawidłowe połączenie żył płucnych
TAPVD (TAPVR) (*Total anomalous pulmonary venous drainage/return*) – całkowity nieprawidłowy spływ żył płucnych
TAVC (*Transitional atrioventricular canal*) – przejściowy kanał przedsionkowo-komorowy
TCPC (*Total cavopulmonary connection*) – całkowite połączenie żylnopłucne
TGA (*Transposition of the great arteries*) – przełożenie dużych naczyń (przełożenie wielkich pni tętniczych)
TOF (*Tetralogy of Fallot*) – Tetralogia Fallota
TS (*Tricuspid stenosis*) – zwężenie zastawki trójdzielnej
TV (*Tricuspid valve*) – zastawka trójdzielna
VR (*Vascular rings*) – pierścienie naczyniowe
VSD (*Ventricular septal defect*) – ubytek przegrody międzykomorowej
VSD-cs (*Ventricular septal defect – conal septum type*) – ubytek międzykomorowy podpłucny
VSD-cv (*Ventricular septal defect – cono-ventricular type*) – ubytek międzykomorowy okołobłoniasty
VSD-m (*Ventricular septal defect – muscular type*) – ubytek międzykomorowy mięśniowy

Terminy medyczne

Ablacja – zabieg wykonywany w celu zniszczenia w sercu ogniska będącego źródłem arytmii.

Allograft(homograft) – przeszczepiony fragment tkanki (zastawka, tętnica etc.) pobrany od dawcy należącego do tego samego gatunku co biorca.

Angiografia – rentgenograficzna metoda badania naczyń krwionośnych po wprowadzeniu do nich środka cieniującego. Pozwala uwidocznić pracę serca i pokazuje morfologię wady.

Angioplastyka balonowa – metoda poszerzania zwężonego naczynia krwionośnego (np. aorty) za pomocą specjalnego cewnika z balonikiem, który po wprowadzeniu w zwężony odcinek wypełnia się środkiem cieniującym.

Antykoagulant – lek zmniejszający krzepliwość krwi.

Aorta – główna tętnica człowieka; wychodząc z lewej komory serca, przechodzi przez klatkę piersiową i jamę brzuszną w kierunku kończyn dolnych. Po drodze odchodzą od niej tętnice zaopatrujące wszystkie części i narządy organizmu.

APGAR – skala oceny noworodków po urodzeniu; kryteria tej oceny: praca serca, oddech, napięcie mięśni, reakcja na wprowadzenie cewnika do nosa i kolor skóry. Za każdy z tych parametrów noworodek otrzymuje od 0 do 2 punktów. Skala Apgar noworodka urodzonego w dobrym stanie mieści się w granicach od 8 do 10 punktów.

Arytmia – niemiarowość rytmu serca; stanowi objaw różnych czynnościowych lub organicznych zmian w sercu albo zaburzeń ogólnoustrojowych.

Ataki anoksemiczne (napady anoksemiczne) – napady gwałtownej sinicy spowodowanej zmniejszeniem przepływu krwi przez płuca, przebiegające z dużym niepokojem dziecka (krzyk) lub przeciwnie – z apatią (omdlenia).

Atrezja – zarośnięcie otworu lub przewodu (wrodzone).

Atriostomia balonowa (zabieg Rashkinda) – zabieg polegający na mechanicznym przerwaniu przegrody międzyprzedsionkowej w miejscu otworu owalnego przez cewnik z balonikiem wprowadzanym przez duże żyły dziecka.

Autograft – autoprzeszczep; przeszczepiony fragment tkanki (zastawka, tętnica etc.) pobrany z organizmu pacjenta.

Badanie echokardiograficzne (Echo serca; USG serca) – badanie nieinwazyjne, pozwalające na dokładne odwzorowanie anatomii serca, a także po uzupełnieniu metodami dopplerowskimi umożliwiające ocenę pracy serca.

Badanie elektrokardiograficzne (EKG) – badanie oceniające elektryczną czynność mięśnia sercowego (w praktyce rejestruje się różnice potencjałów pomiędzy dwiema elektrodami).

Badanie hemodynamiczne – zapis ciśnienia oraz pomiar utlenowania krwi z poszczególnych jam serca i naczyń.

Badanie holterowskie EKG (elektrokardiografia holterowska, holter) – badanie pozwalające zarejestrować elektryczną czynność serca przez wiele godzin. Najczęściej trwa dobę, ale może też trwać kilka dni.

Badanie inwazyjne (cewnikowanie serca) – inwazyjna metoda badania układu krążenia, polegająca na wprowadzeniu do serca i(lub) dużych naczyń specjalnego cewnika, przez który podaje się środek kontrastowy (obrazowanie anatomii – angiografia) oraz mierzy ciśnienie i pobiera próbki krwi do oceny utlenowania (badanie hemodynamiczne). Badanie to pozwala na podjęcie decyzji o postępowaniu leczniczym.

Badanie kardiokograficzne (KTG) – badanie rejestrujące czynność skurczową macicy i częstość bicia serca płodu; stosowane powszechnie pod koniec ciąży i w czasie porodu.

Badanie radiologiczne (rentgen) klatki piersiowej – obrazowe badanie klatki piersiowej z użyciem promieniowania rentgenowskiego, służące do oceny położenia, wielkości i kształtu serca oraz rysunku naczyniowego pól płucnych

Biopsja – pobranie tkanki z żywego ustroju do badania np. histologicznego

Blok przedsionkowo-komorowy (blok serca) – zaburzenie przewodnictwa bodźców w sercu pomiędzy przedsionkami a komorami.

Bradykardia – bardzo wolna akcja serca, rzadkoskurcz.

Ciśnienie krwi – parcie krwi na ściany naczyń krwionośnych; różnica ciśnień między ciśnieniem wyższym – tętnicznym i niższym – żylnym warunkuje krążenie krwi w układzie krwionośnym.

Ciśnienie rozkurczowe – ciśnienie krwi podczas rozkurczu serca.

Ciśnienie skurczowe – ciśnienie krwi w czasie skurczu serca.

Ciśnienie tętnicze – siła, jaką wywiera przepływająca krew na ścianę naczynia w tętnicach.

Defibrylacja – przerwanie migotania komór; powoduje uporządkowanie ładunków elektrycznych w sercu i powrót prawidłowego przewodzenia w układzie bodźcoprzewodzącym.

Defibrylator – urządzenie do defibrylacji.

Dekstrokardia – prawostronne położenie serca.

Dojście naczyniowe – przezskórne nakłucie żyły lub tętnicy.

Dusznica bolesna (dławica piersiowa) – choroba niedokrwienna serca spowodowana zmianami morfologicznymi w naczyniach wieńcowych (miażdżyca). W wyniku zaburzenia równowagi między aktualnym zapotrzebowaniem na tlen i związku energetyczne a ich dostawą powstaje ostre lub długotrwałe pogorszenie czynności serca.

Elektrokardiogram (zapis EKG, krzywa EKG) – graficzny zapis badania elektrokardiograficznego.

Fenestracja – otwór.

Fluoroskop – aparat rentgenowski do prześwietleń.

Hemodylucja – rozcieńczenie własnej krwi pacjenta podczas operacji płynami znajdującymi się w całym układzie drenów krążenia pozaustrojowego.

Heterograft (ksenograft) – specjalnie spreparowany i przeszczepiony fragment tkanki pochodzącej od osobnika innego gatunku (dla człowieka tkanka zwierzęca) – zastawka, tętnica etc.

Hipoplazja – niedorozwój.

Hipotermia – obniżona temperatura ciała na czas operacji kardiochirurgicznej

Homograft (allograft) – przeszczepiony fragment tkanki (zastawka, tętnica etc.) pobrany od dawcy należącego do tego samego gatunku co biorca.

Infekcyjne zapalenie wsierdzia (IZW) – choroba tkanki wyściełającej wnętrza serca, spowodowana przez drobnoustroje (bakterie, wirusy lub grzyby). Leczenie jest długotrwałe i musi być prowadzone w szpitalu.

Intubacja dotchawicza – założenie rurki do dróg oddechowych (tchawicy) w celu podłączenia do sztucznego oddychania (respiratora).

Kardiomegalia – powiększenie serca.

Koarktacja – zwężenie aorty w miejscu jej cieśni.

Kołatanie (palpitacja) serca – mocne bicie serca.

Komora serca – jama serca pompująca krew dzięki rytmicznym skurczom jej ściany. W prawidłowym sercu są 2 komory: bardzo gruba i silna lewa komora (tzw. systemowa), pompująca krew do aorty i całego ciała, oraz znacznie cieńsza prawa komora pompująca krew do płuc.

Korekcja anatomiczna – operacja przywracająca prawidłową anatomie serca.

Korekcja paliatywna – operacja lub zabieg łagodzący objawy wady, nieprzywracający jednak prawidłowej anatomii.

Krażenie płucne – układ krążenia doprowadzający krew żylną z serca do płuc i odprowadzający krew utlenowaną z płuc do serca.

Krażenie pozaustrojowe – zastąpienie pracy płuc i serca w czasie operacji kardiochirurgicznej poprzez zastosowanie sztucznego płuco-serca, które pompuje do ciała utlenowaną krew.

Krażenie systemowe (tzw. obwodowe) – układ krążenia doprowadzający krew utlenowaną z serca do całego organizmu (z wyjątkiem płuc) i odprowadzający krew żylną z organizmu do serca.

Ksenograft (heterograft) – specjalnie spreparowany i przeszczepiony fragment tkanki od dawcy należącego do innego gatunku niż biorca; dla człowieka są to wszystkie tkanki zwierzęce (zastawka, tętnica etc.).

Kwasica metaboliczna – nagromadzenie się w krwi i w tkankach produktów przemiany materii o odczynie kwaśnym.

Martwica – miejscowe obumarcie tkanek spowodowane m.in. niedokrwieniem

Materiał embolizacyjny – materiał w świetle naczynia, który z prądem krwi dostaje się do węższych naczyń i powoduje ich zamknięcie, np. skrzeplina, oraz materiał używany w trakcie zabiegów interwencyjnych, np. sprężynka wewnątrz-naczyniowa – *coil* lub zapinka Amplatzer'a.

Mięsień sercowy – tkanka mięśniowa o specyficznej i właściwej tylko dla niej budowie, z której zbudowane są ściany serca.

Migotanie komór – zaburzenie rytmu serca powodujące zatrzymanie prawidłowej pracy serca i przepływu krwi w naczyniach krwionośnych. Jedynym ratunkiem jest natychmiast podjęta reanimacja i zlikwidowanie migotania komór przez wykonanie zabiegu tzw. defibrylacji elektrycznej za pomocą odpowiedniego urządzenia – defibrylatora.

Migotanie przedsionków – zaburzenie rytmu serca polegające na bardzo szybkim i nieregularnym skurczu przedsionków.

Naczynia wieńcowe – naczynia krwionośne zaopatrujące mięsień sercowy.

Nadciśnienie płucne – podwyższenie ciśnienia krwi w tętnicach płucnych ponad normę; długo utrzymujące się nadciśnienie płucne doprowadza do nieodwracalnych zmian w ścianach naczyń krwionośnych, które uniemożliwiają często korekcję wady serca.

Nadciśnienie tętnicze – podwyższenie ciśnienia tętniczego ponad normę spoczynkową.

Nasierdzie – błona pokrywająca z zewnątrz mięsień sercowy; ściśle do niego przylega.

Niedociśnienie (podciśnienie tętnicze) – obniżenie ciśnienia tętniczego poniżej normy.

Niedokrwienie – niedostateczne ukrwienie tętnicze tkanki lub narządu.

Niedotlenienie narządów i tkanek – stan wywołany niedostateczną ilością tlenu dostarczaną do tkanek i narządów organizmu.

Niewydolność krążenia – niewystarczający w stosunku do potrzeb przepływ krwi przez tkanki i narządy organizmu.

Niewydolność serca – sytuacja, w której serce nie pompuje do ciała wystarczającej ilości krwi niezbędnej do prawidłowego funkcjonowania organizmu.

OIOM – oddział intensywnej opieki medycznej.

Oksymetr – przyrząd do automatycznego odczytywania procentowej zawartości tlenu w pobranej próbce krwi.

Opór (naczyniowy) płucny – opór stawiany krwi przez tętnice płucne. Jest on ponad dziesięciokrotnie mniejszy od oporu tętnic krążenia systemowego.

Opór naczyniowy – opór stawiany krążącej krwi przez tętnice.

Osierdzie (worek osierdziowy) – włóknista błona otaczająca serce, wypełniona niewielką ilością płynu.

Otwór owalny – otwór znajdujący się w przegrodzie międzyprzedsionkowej, umożliwiający przepływ krwi z prawego do lewego przedsionka w okresie płodowym. Otwór ten powinien się zamknąć samoistnie po urodzeniu, a zarosnąć kilka tygodni po narodzinach.

Pień płucny (tętnica płucna) – naczynie wychodzące z prawej komory, doprowadzające krew żylną do płuc.

Pojemność minutowa serca – ilość krwi wyrzucanej przez każdą z komór w ciągu minuty.

Pracownia hemodynamiczna – sala, w której przeprowadzane jest cewnikowanie serca i zabiegi interwencyjne.

Przedsionek serca – w górnej części prawidłowo zbudowanego serca znajdują się dwa przedsionki – lewy i prawy – oddzielone od siebie szczelną przegrodą międzyprzedsionkową uniemożliwiającą mieszanie się krwi żyłnej z tętniczą.

Przegroda serca – struktura wewnątrz serca oddzielająca prawą część serca od lewej, uniemożliwiająca mieszanie się krwi żyłnej z tętniczą.

Przewód tętniczy (przewód tętniczy Botalla) – naczynie łączące tętnicę płucną z aortą, umożliwiające przepływ krwi w okresie płodowym. Dzięki niemu krew omija nieczynne płuca i przedostaje się bezpośrednio do aorty. Przewód powinien się zamknąć samoistnie kilka dni po narodzinach.

Pulsoksymetr – aparat przeznaczony do nieinwazyjnego, ciągłego monitorowania stopnia nasycenia tlenem krwi tętniczej oraz częstotliwości akcji serca.

Rezonans magnetyczny (MR) – metoda nieinwazyjnego obrazowania, pozwalająca ocenić anatomię, fizjologię, w tym wrodzoną lub nabytą patologię układu sercowo-naczyniowego.

Rozkurcz – faza pracy serca, w której krew napływa do poszczególnych jego jam, powodując ich bierne rozciąganie.

Rozkurczowe ciśnienie krwi – najniższa wartość ciśnienia tętniczego.

Rozrusznik – urządzenie elektroniczne, które wysyła bodźce elektryczne do serca, pobudzając je do rytmicznej, regularnej pracy, jeśli samo nie kurczy się dostatecznie szybko. Zazwyczaj urządzenie to zasilane bateriami jest wszywane pod skórę pacjenta w okolicę pod obojczykiem (u małych dzieci pod mostkiem).

Rzut serca – ilość krwi wyrzucana przez lewą komorę do aorty w czasie jednej minuty.

Saturacja – stopień nasycenia tlenem krwi tętniczej.

Septacja komór – podzielenie wspólnej komory przegrodą międzykomorową z tworzywa sztucznego.

Shunt – przeciek pomiędzy komorami, przedsionkami lub dużymi naczyniami, umożliwiający mieszanie się krwi żyłnej z tętniczą; nazwę tę stosuje się również jako określenie połączenia sztucznym naczyniem tętnic systemowych (aorty i jej odgałęzień) z tętnicami płucnymi (tzw. zespolenie) w celu zwiększenia przepływu krwi przez płuca.

Sinica – zabarwienie skóry na kolor sinawoniebieski na skutek dużej zawartości we krwi hemoglobiny niepołączonej z tlenem (w przypadku wad serca mieszanie krwi w sercu jest przyczyną domieszki krwi żyłnej w krążeniu systemowym). Szczególnie widoczna wokół ust i koniuszkach palców, nasilająca się podczas płaczu.

Skurcz serca – faza pracy serca, w której mięsień sercowy kurczy się i krew jest wypychana z serca do organizmu i do płuc.

Skurczowe ciśnienie krwi – wartość ciśnienia osiągnięta w momencie szczytu wyrzutu krwi przez komory.

Stenoza – zwężenie.

Stent – rurka z drucianej siatki umieszczona w naczyniu krwionośnym w celu utrzymania jego drożności.

Szmer w sercu – często używane przez lekarzy określenie zmian osłuchowych, powstających najczęściej w wyniku przyspieszania przepływu krwi przez, na przykład, ubytek międzykomorowy. Nie wszystkie szmery oznaczają wadę serca, gdyż w sercu pojawiają się również szmery tzw. niewinne. W razie wątpliwości konieczna jest kontrola u kardiologa.

Sztuczne płuco-serce – aparat zastępujący pracę serca i płuc podczas operacji kardiologicznej.

Tachykardia – bardzo szybka akcja serca, częstoskurcz.

Tamponada serca – uciśnięcie serca przez płyn zbierający się w worku osierdziowym.

Test hiperoksji – test pozwalający na zróżnicowanie płucnych i sercowych przyczyn sinicy obwodowej u noworodków i niemowląt. Polega na wentylowaniu 100% tlenem przez około 5–10 minut.

Testy okluzyjne – krótkotrwałe zamykanie cewnikiem balonowym przecieków wewnątrzsercowych w celu symulacji wyników leczenia przed podjęciem decyzji o zabiegu chirurgicznym.

Tętnica – naczynie krwionośne doprowadzające krew utlenowaną z serca do wszystkich tkanek i narządów ciała.

Tętnica płucna (pień płucny) – naczynie wychodzące z prawej komory, doprowadzające krew żylną do płuc.

Tętnice wieńcowe – dwie tętnice (lewa i prawa) odchodzące od aorty tuż powyżej jej zastawki; prowadzą krew do mięśnia sercowego; zaburzenie przepływu (zwężenie, zagięcie, zaczopowanie) powoduje niedokrwienie i zawał serca.

Tętno (puls) – rytmiczne rozciąganie ściany tętnic powodowane wyrzucaniem krwi do dużych tętnic w trakcie skurczu komór serca.

Tętno obwodowe – tętno mierzone na kończynach.

Tlenoterapia bierna – podawanie do oddychania mieszanki gazowej wzbogaconej w tlen za pomocą tzw. wąsów tlenowych (rurki kończące się dwoma otworami w nosie dziecka) lub masek tlenowych.

Transfuzja – przetoczenie krwi.

Układ bodźcoprzewodzący – układ warunkujący automatyzm pracy serca; reguluje rytmikę ruchów serca oraz prawidłową kolejność skurczów poszczególnych jego części.

Walwuloplastyka balonowa – metoda balonowego poszerzania zastawek za pomocą cewnika z balonikiem.

Wrodzona wada serca – wada serca powstała w okresie prenatalnym, tzn. przed urodzeniem dziecka, głównie w pierwszych 3 miesiącach ciąży.

Wsierdzie – błona wyściełająca komory i przedsionki serca oraz tworząca zastawki serca.

Wymiana gazowa – proces wymiany gazów między organizmem a otoczeniem, zachodzący u człowieka w pęcherzykach płucnych. W wyniku wymiany gazowej usuwany jest z organizmu dwutlenek węgla i wprowadzany tlen.

Wysięk opłucnowy – przesiąkanie płynów z naczyń krwionośnych do przestrzeni, w której znajdują się płuca (tzw. jam opłucnowych).

Zabiegi interwencyjne – zabiegi przeprowadzane w trakcie cewnikowania serca, na przykład zamykanie i poszerzanie połączeń wewnątrzsercowych lub naczyń.

Zakrzepica – miejscowe zaburzenie krążenia wskutek powstania skrzepin w naczyniach krwionośnych związana np. ze stanem zapalnym ściany naczyniowej.

Zastawka aorty – zastawka znajdująca się w miejscu odejścia aorty z lewej komory serca.

Zastawka mitralna (dwudzielna) – zastawka oddzielająca lewy przedsionek od lewej komory serca.

Zastawka serca – struktura anatomiczna pełniąca rolę „zaworu”, który dzięki zamykaniu się i otwieraniu pozwala krwi swobodnie przepływać do przodu, uniemożliwiając jednocześnie jej cofanie się. W prawidłowo zbudowanym sercu znajdują się 4 zastawki: mitralna (dwudzielna), trójdzielna, aorty i tętnicy płucnej.

Zastawka tętnicy płucnej – zastawka znajdująca się w miejscu odejścia pnia tętnicy płucnej (pnia płucnego) z prawej komory serca.

Zastawka trójdzielna – zastawka oddzielająca prawy przedsionek od prawej komory serca.

Zatoka Valsalvy – przestrzeń pomiędzy górną powierzchnią płatków zastawki aortalnej a ścianą aorty; od zatok Valsalvy odchodzą tętnice wieńcowe – naczynia doprowadzające krew do ścian serca.

Zatoka wieńcowa – część prawego przedsionka, do której uchodzą żyły krążenia wieńcowego.

Zawał – obszar martwicy, spowodowany najczęściej niedokrwieniem fragmentu narządu.

Zespołenie – połączenie sztucznym naczyniem tętnicy płucnej z tętnicą odchodzącą od aorty (tzw. shunt), umożliwiające mieszanie się krwi tętniczej z żylną.

Zespół heterotaksji – nieprawidłowe położenie narządów i ich części w stosunku do linii środkowej ciała – tj. struktury leżące zazwyczaj po prawej stronie leżą pośrodkowo lub po lewej stronie. W sercu zazwyczaj występuje nieprawidłowe ujście żył systemowych i płucnych, wspólny przedsionek, całkowity kanał przedsionkowo-komorowy oraz często niedorozwój jednej z komór.

Zespół małego rzutu systemowego (zespół małego rzutu serca) – znaczna dysproporcja pomiędzy ilością krwi dostarczaną do narządów a zapotrzebowaniem narządów. Stan objawiający się przyspieszoną czynnością serca, kwasicy metaboliczną, skąpomoczem lub bezmoczem oraz spadkiem ciśnienia. Występuje w przypadku zamykania się przewodu tętniczego w wadach przewodozależnych.

Zespół utraty białka (enteropatia wysiękowa) – nadmierna utrata białka z osocza krwi do jelit.

Żyła – naczynie prowadzące krew do serca w krążeniu systemowym zawiera krew odtlenowaną, pochodzącą z tkanek i narządów ciała.

Piśmiennictwo

American Heart Association <http://www.americanheart.org/presenter.jhtml?identifier=1450>

Cincinnati Children's Hospital Medical Center <http://www.cincinnatichildrens.org/health/heart-encyclopedia/glossary.htm>

CongenitalHeartDefects.com <http://www.congenitalheartdefects.com/medtermdefs.html>

Congenital Heart Disease Online Handbook <http://my.execpc.com/~marke/chdabbr.html>

Gumulka W., Rewelski W. (red.): Encyklopedia zdrowia. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001, t. 1.: 168–193, t. 2: 1249–1274

Makowiecka E., Moll J., Moll J.: Mam dziecko z wadą serca. Wydawnictwo ADI, Łódź 2001

Skalski J., Religa Z. (red.): Kardiochirurgia dziecięca. Wydawnictwo Naukowe „Śląsk”, Katowice 2003, t. 2.: 312

